

IN 'T GIESBAARGS

door Lucien Van Schoors

E

e of een	ə / ən	vorige, verleden, op	"e mondjag, ... nié, een dausendag èsta hier geweest"
effekisj	ɛfəkɪs	eventjes, nauwelijks	"ajenès nog mer effekisj wig, ajen kaà nog nie vare zaun (zuein)"
eimelèkken	ɛ.mələkən	gluiperig persoon	"o, ga eimelèkken, ge witj zeker were va nieksken"
eir	ɛ:r	pretentieus	"ge moet azuè gièn eir (h)ein", je moet zo pretentieus niet doen
eirink	ɛ:rɪŋk	haring	"we zitten hier as eiringen in een tonne, 't es hier om te stikken" zo. "boestrink"
eirte	ɛ:rta	erwt	"ik geen a fleus een eirte op a wezen", ik geef je straks een klap in het aangezicht
eizermoël ueizermoel	ɛ:zɑrmoəl ɔɛ:zɑrmoəl	roestvlek in het linnen	
eizerdroëd ueizerdroëd (auzerdroëd)	ɛ:zɑrdroət ɔɛ:zɑrdroət ɔ.zɑrdroət	ijzerdraad	"vie van den ueizerdroëd, maskisj kussen kaà giè koëd" zo. "piekerdroëd"
èje, ènje	ɛjə / ɛnjə	eend	"de lesten taud (tueid) krioelt het van d'èjen op de Dènjèr, zeker in d' omgevinge van d' (H)ofkisj"
èjelèk	ɛjələk	- eindeloos, onafgebroken - erg	"wa kaan diene maan èjelèk vloeken" "t es nen èjelekken dief"
ekstremement	ɛkstrəmənt	muziekinstrument (verouderd)	"ne bombardong, dat ès nog isj een ekstremement, dat ès wat anders dan een blokflaute (blokflueite)"
ellegoed	ɛlələgʊ.t	linnen	"ellegoed wier vruger verkocht per el; en een el was apeuprè 72,5 cm lank" zo. "lauwoëd" (lijnwaad)
elletriek	ɛlələtrɪk	elektriciteit	"oei, den elletriek es aut gevallen, zeker ne koersirkwi"
elletrieken	ɛlələtrɪkən	elektrisch	"ik hè va Kloësj nen elletrieken traun (truein) gekregen"
émose	ɛmosə	emotie	"ze beefdege van d'émose, ze kost bekaan op eur biënen nie miër stoën"
empermejabel	ɛmpərmɛjə.bəl	regenjas	"pakt ne paraplu mee of doe nen empermejabel oën, want 't za goë règenen"
erpelueine (erpelaune)	ɛrpələɛ.nə ɛrpələ.nə	wilde kamille	"in erpelueine zitten geneeskrachtege stoffen ... zegge ze"
essisj vklw. esselkisj	ɛsɪs ɛsələkɪs	hersenen	"gebruikt toch isj a essisj, of zit er zoëgemeil in anne kop"
eten	ɛ.tən	- voedsel - eten (ww)	"ma moeier eur eten wart gebrocht deur nen trètuir"

euverbiën	əvarbiən	reumatische knobbel op de rug van de hand	"euverbiën was iet wa ze vruger nie goe koste genezen"
euverzwuein (euverzwaun)	əvarzwe.n əvarzwo.n	everzwijn	"een euverzwuein es e wildj vaarken dat in de bosken van d'Ardennen rondlupt"
eulekoppen	əlakopan	verdovend kalmeer-middel, op basis van papaver	"as klaän kinjers vruger ambetant woëren kreges ze nen eulekop, en ver de rest van de taud woëre ze kalle"
ewur of newur	əwar/newar	nietwaar	"'t es toch just wa 'k zegge, newur"

F

faate	f a. t ə	fout	" 't es aa faate, gau (guei) za begon'n"
fabri	f a b r i .	bakkebaard	"in den tueid (taud) van Elvis Presley woëren de fabri's aarg in de mode" Fr.: favoris
faking	f a k i ŋ	schooier, nietdeug	"'t es nen echte faking, 't er zit nie veel in da deugt"
faktuir	f a k t o e r	postbode	" héé de faktuir a geweest... a komt dor af zie" (Fr. facteur)
fafael	f a f u l	gemene kerel, hoerejong	" mè azu ne fafoel moe je nie veel kopasse hein"
farsj (farch) farsje, farsjken farsjuir	f a r s f a r s j e , f a r s j k e n f a r s j u i r	grappig grap, grapje grappigaard	"ajès farsj " "dadès nen echte farsjuir, a vertelt d'iën farsje achter d'andere, zonder opaän" (Fr. farce)
fersjèt foersjet	f a r s j e t f u r s j e t	vork	"pak toch iesj anne fersjèt in a linker(h)and" (Fr. fourchette) "de tinken va ne fersjèt", de tanden van een vork
fètabesé	f e t a b e z e .	voorwendsel	"'t ès mer ne fètabesé"
fézelasse	f e z e l a s e	kwaadspreekster	"van die fézelasse moe j'opletten, want ze kaan twië stiënen mè iën doe vechten"
fézelen	f e z e l e n	fluisteren	"ge za weer ont fézelen, mag 'k het weer nie uëren a"
filoe	f i l u	bedrieger, gemene kerel	"azu ne filoe, da doe na niks da deugt"
firmament	f i r m a m e n t	- uitspansel - vrouwelijke geslachtsdelen	"'t firmament stoët in brand", ondergaande zon "ze luei (lau) mè giël eur firmament bluët, 't was de moeite om zien"
flaa (flaä)	f l a .	- bewusteloos - smakeloos - zwak - flauw, weinig pittig - gering	"ze viel flaa van d'emose" "de soepe héé mer ne flaä smoëk" "a moet hem kalm (h)aän, want ajès flaa on zan (h)arte" " da's mer een flaä farsje, zenne" " mè dienen druëge zomer es de verkuëp van de paraplu's mer flaa"

flautenier (flueitenier)	flo.tənɪ:r 'flaetənɪ:r	wesp	" héé diene staate flautenier a gestoken, wacht ik za der een bitjen azaun (azuen) op duun"
fleiter	fle.tər	oorveeg, mep	"ik gaf èm doër ne fleiter op za gezichte dat a starrekisj zag"
fleske	fleskə	fles	" 'k èt on man fleske", ik ben eraan voor de moeite, of: ik ben gesnapt
fleur	flər	jong	"gau (guei) èt nog nie te kloëgen, gau (guei) zit nog in anne fleur"
fleus	fləs	straks, zo dadelijk	"komde fleus ba mau (muei) spelen, 'k èm een nuud video-spelleken gekregen"
flesuein	fləsəən	reuma	"'k zit met flesuein in mann' aerm, da komt deur da vochteg were" zo."t poetjen", jicht
fliereflueiter (fliereflauter)	fli.rəflaet.tər fli.rəflo.tər	een niet al te ernstige (jonge) man, een pierewaaier	"madja van diene fliereflauter, ge kunt er niks ba liëren da deugt"
flik	flik	politieagent, rijkswachter	"wa damme naa ne flik noemen was vruger ne sjampetter of ne zjandarm"
flikken	flikən	- in orde brengen - belazeren - mv. van flik	"g'èt ga da goe geflikt" zo. "arranzjeren" "ik paasdege dat a ne kameroëd was en toch eet ne ma geflikt" "opgelet, de flikken kommen af" syn.: de blaäkisj
floer	flu:r	fluweel	"man floere broek es vaere versleten" (Fr. velours)
flowantjen	flowantjən	kussensloop	"moeten de flowantisj uék in de was, ma?"
foefken	fufkən	smoes	"kom were mè gië foefken af, hè... ik begin a te kennen, zenne"
foersje	fursə	fietsvork	"ik moe ba de velomoëker, want de foersje va manne velo es krom"
fong	fɔŋ	- ondergrond - eigenlijk, in de grond	"de konstrukse es ingesketen, omdat de fong nie een deugt" "in de fong es dat iemand mè een goed arte, mor ja..."
fost	fɔst	mijn	"in Giesbaargen en omstreken wundjege der veel fostmaän'n die iederen dag den iësten truein (traun) nor Sjarleroë moesten pakken om te goë waerken in de fost"
fos(t)maän	fɔs(t)mɑ.ən	mijnwerker	
friteuse frietketel	fritɔsə frit.ketəl	frituurpan	"ter zaun (zuein) al veel aksidenten gebeurd mè friteusen die deur d'ietje in brand za geskoten"
frak	frak	jas, vest, overjas	"ik doe giëne frak oën, 't es veel te waerm"
fretten	fretən	overmatig en gulzig eten	"den diën ka fretten gelèk as e vaerken, azu ne fretzak"
fretzak	fretsak	hij (zij) die fret	"o, ga dikke fretzak"

Gesprek (15-02-1997) met Josée Limbourg (71 jaar), Geraardsbergse van het zuiverste kaliber; woonde vroeger in de omgeving van het Sas aan de Dender; nu woonachtig in Zandbergen.

"Ja, miëster, wer wundjege nie vaare van 't sjas; en as kiendj ginke we ner de Dauveborre in 't Dauvestrutjen om woëter, want thaus amme weur gië kruntisjwoëter, zenne. En 't skantj da 't woëter van de Dauveborre van den Aambaarg kwam ... en da was 't beste woëter van giël 't stad. In 't Meulestrutjen è'k nog een winkelke geweten, da was ba Marieken Stok, en doër stond een tonne mè petrol nèvisjten den tuëg. Wer kosten der petrol kuëpen vur de petrollampkisj, want ter was nog giënen elletriek in veel hauzen. Marieken Stok was een stokaad vraken en die hoo achter eur winkelken mer iën plusjken, wer dassé wundjege en koktege. Ja, d' hauzekisj woëren mur klaäne in dienen taud. En aze'k ner de winkel gink kreeg ek iedere kiër een piele¹ va Marieken; da duun ze na ne miër, hè.

Achter vliës ginke we ner de biënaarau, beneën de Brugstroëte, da was ba Marieken Brak; en ma moejer, die vrieg altaud "een viëndiël"² gekapt. Ja, dier vliës koste wuir nie kuëpen, newur ! En diere vis gelèk as tong en geirnoërt, da was uuk mer vur tusj en taän.

As kiendj ginke we tusj ner n' école moyenne, in de Gaffelstroëte wer da na de muziekskole ès, hè! Ik rappelére ma nog e masken, ze was gruët en dom, een echte zjenne³, die d' ander kienjers ambeteerdege en heure snoep afpaktege: "O, ga gruëte zjenne, werom pakte ga de kienjers heur piele af, ge meugt da nie doen, zelle!" En beskomt da ze was!

Op de koer, mer uëk op stroëte spildjege me mè een inkelpatiële. Da was een bloksken aat da we moesten vurt stampen mè onze voet; en we mochten mer op iën biën springen. Ge kent da toch wel, inkelen! ...

Wer damme uëk vele ginken spelen, da was op 't èndj van de wèrld, da was da stuksken van 't Visstrutjen da duëd liep tegen d' hauzen die achter 't stadsmagazaun stoën. Ja, diene koté, die ken 'k goed. Beveurbieldj 't Woestestrutjen⁴, da kwam achter 't stadhaus aut. Ge witj toch da de polletieker Sjarel Woeste al da strutjen es moeten vluchten. (?!) Wacht, ik za 't a vertellen! "Woeste was komme spreken in den Eendracht, ba de Zjeven, en de tegestanders moktege azu veel kabaal op de Markt, da Sjarel Woeste skrik kreeg en gevluht es lanks 't Hemdestrutjen, en derom noeme ze da na 't Woestestrutjen. Nèvisjten 't Woestestrutjen was de drukkerau "De Rozekrans", da was in de Peensjstroëte".

Ja, Miëster, 't was ne skuënen taud ! As me 's oëvisj te loëte thaus kwamme, zau ma moejer." Ge za zeker al de Riëp ner den Aambaarg gegoën!⁵ En ze waster nie vare nèvisj, 'k was na nie presiesj ne stroëtluëper, mer ik kendege aal d' hoekskisj van Giesbaargen: den Ezelbaarg, on de tramstoësje, den Achterhoek, na de Bauzemontstroëte, de Stroem, 't Pestestrutjen, tusken de Steenstroëte en 't Bokiustrutjen. Da witje nie hè! ...

Manne maän héé altaud on den auzerewig gewart. En na wuëne 'k hier alliëne in 't roethauzeken⁶, in Zambaargen. Van hier deed den barriëdroëjer de barriële open en toe.

't Stoësje van Giesbaargen kenne'k natuurlijk uëk giël goed. Lanks de Buntisj, dat es 't Lieve-Vraastrutjen tusken de Leskestroëte en 't Stoësjeplaun, ginke we ner 't stoësje. Wie da giën abonnement hoo kocht èm een soesjken⁷.

Wa damme as kiendj uëk geiren deën, da was boven op de passerelle goë stoën, en as den traun afkwam wiere me zwart van de ruëk; da was plezant, jong. Ik weet nog dat de passerelle on d' Aänoërsjkestroëte nie zu huëge was, as de passerelle van Boeloëre. Ja, 't es lank geleën. ...

L. Van Schoors

¹ snoepje

² één vierde kilogram of 250 g (?)

³ een slungelachtig, niet al te schrandere meisje

⁴ huidig Hemdenstraatje, zijstraatje van de Vredestraat, loopt achter het stadhuis

⁵ Via een flinke omweg ergens naartoe gaan

⁶ treinwachterswoning

⁷ ticket